

ΕΝΟΤΗΤΑ 10^Η: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ

Ελληνική Επανάσταση και ευρωπαϊκή διπλωματία (1821 – 1826)

Ο κυριότερος διπλωματικός στόχος των Ελλήνων στις αρχές της Επανάστασης: Να εξασφαλιστεί η συμπαράσταση των ευρωπαϊκών λαών και των ηγεσιών τους. Στα πλαίσια αυτά προσπαθούν να πείσουν ότι ο Αγώνας δεν επιδιώκει κάποια κοινωνική ανατροπή, αλλά έχει χαρακτήρα καθαρά εθνικοαπελευθερωτικό.

Η στάση των ευρωπαϊκών Δυνάμεων απέναντι στην Ελληνική Επανάσταση: Κατά τα έτη 1821 και 1822 οι Δυνάμεις (Αγγλία, Ρωσία, Αυστρία, Πρωσία, Γαλλία) κρατούν σταθερά αρνητική στάση που υπαγορεύεται από τους παρακάτω λόγους:

- Μετά τη νίκη τους επί του Ναπολέοντα, επιθυμούν ισορροπίες που θα απέτρεπαν πολέμους μεγάλης κλίμακας. Έτσι η Ελληνική Επανάσταση αποτελούσε πρόβλημα για τους Ευρωπαίους διπλωμάτες.
- Οι περισσότερες από αυτές προσπαθούν να εμποδίσουν τη διάλυση της παρακμασμένης οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Η αλλαγή της αγγλικής εξωτερικής πολιτικής: Πραγματοποιείται το 1823, όταν υπουργός Εξωτερικών αναλαμβάνει ο **Τζορτζ Κάνινγκ**, που εκτίμησε ότι ένα ελληνικό κράτος θα αποτελούσε πολύτιμο συνεργάτη για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων της Αγγλίας στη νοτιοανατολική Μεσόγειο. Οι Έλληνες αναγνωρίζονται πλέον ως εμπόλεμη δύναμη. Άμεσες συνέπειες από τη μεταστροφή της αγγλικής διπλωματίας υπήρξαν:

1. **Η αντίδραση της Ρωσίας:** Φοβούμενη ότι μετά τις ενέργειες της Αγγλίας θα έχανε την επιρροή της στους Έλληνες, προτείνει το 1824 το **«σχέδιο των τριών τμημάτων»**, που προέβλεπε το σχηματισμό τριών αυτόνομων ελληνικών ηγεμονιών. Το σχέδιο απορρίπτεται και από το σουλτάνο και από τους Έλληνες.
2. **Η ενίσχυση της αγγλικής επιρροής στην Ελλάδα:** Στους Άγγλους στράφηκε το 1824 και το 1825 η κυβέρνηση Κουντουριώτη για τη σύναψη δανείων. Παράλληλα, τους ζητήθηκε να αναλάβουν την προστασία των Ελλήνων (1825), όταν η Επανάσταση κινδύνευε πλέον να σβήσει. Ένας από τους λίγους που δεν υπέγραψαν την **«Πράξη Προστασίας»** ήταν ο Δημήτριος Υψηλάντης.
3. **Η αντίληψη ότι η λύση του ελληνικού ζητήματος θα ερχόταν από τις Μεγάλες Δυνάμεις:** Δημιουργούνται το **αγγλικό κόμμα** (Α. Μαυροκορδάτος), το **γαλλικό κόμμα** (Ι. Κωλέττης) και το **ρωσικό κόμμα** (Α. Μεταξάς και Θ. Κολοκοτρώνης).

Προς την ίδρυση του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους (1826 – 1830)

Μετά το 1826 οι Δυνάμεις επιθυμούν να λύσουν το ελληνικό ζήτημα. Τα κυριότερα βήματα προς αυτή την κατεύθυνση ήταν:

1. **Η Ιουλιανή Συνθήκη του Λονδίνου (1827):** Υπογράφεται από Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία και προβλέπει την ίδρυση αυτόνομου ελληνικού κράτους.
2. **Η ναυμαχία του Ναβαρίνου (8 Οκτωβρίου 1827):** Οι στόλοι της Αγγλίας, της Ρωσίας και της Αγγλίας συντρίβουν τον τουρκοαιγυπτιακό στόλο. Πρόκειται για το τελευταίο σημαντικό στρατιωτικό γεγονός που σχετίζεται με την Ελληνική Επανάσταση.
3. **Η Συνθήκη της Αδριανούπολης (1829):** Η Τουρκία αποδέχεται όλες τις αποφάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων.
4. **Το Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας (3 Φεβρουαρίου 1830):** Υπογράφεται στο Λονδίνο από την Αγγλία, τη Γαλλία και τη Ρωσία και αποτελεί **το πρώτο διπλωματικό κείμενο που αναγνωρίζει την Ελλάδα ως κράτος κυρίαρχο και ανεξάρτητο**. Τα βόρεια σύνορά του θα εκτεινόταν ως τη γραμμή Μαλιακού – Αχελώου (χάρτης σελ. 37).

Το κίνημα του φιλελληνισμού

Οφείλεται γενικά στη διάδοση των ιδεών της Γαλλικής Επανάστασης, στο θαυμασμό των Ευρωπαίων για τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, στις βιαιότητες των Τούρκων και στη συγκίνηση που προκαλούσαν οι ελληνικές επιτυχίες. Ο φιλελληνισμός πρόσφερε υπηρεσίες τόσο σε οικονομικό επίπεδο (χρήματα, εφόδια), όσο και σε ηθικό (ποικίλες εκδηλώσεις συμπαράστασης). Αρκετοί φιλέλληνες έχασαν τη ζωή τους παλεύοντας για την ελευθερία των Ελλήνων (Λόρδος Μπάιρον).

